Lesnícky náučný chodník Počúvadlo

Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Banská Štiavnica
Geomorfologická jednotka:	Štiavnické vrchy
Geologická jednotka:	sopečné pohorie
Chránené územie:	Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy
Prístup:	bus Počúvadlo, jazero a pešo 700 m po žltej turistickej značke k severozápadu po hrádzi a západnom brehu jazera
Východisko:	Počúvadlianske jazero, západný breh, neznačená odbočka zo žltej tur. značky
Trasa:	Počúvadlianske jazero, západný breh – po lesnej cestičke vo svahu okolo celého vrchu Lipovie (740 m n. m.) – Počúvadlianske jazero, západný breh
Dĺžka, prevýšenie:	2,5 km, prevýšenie 80 m
Čas prechodu:	1 h
Počet zastávok:	7
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: lesnícke

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Druhá polovica trasy je súbežná so zelenou a neskôr žltou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2006, 2020? obnova s novým obsahom

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave (2022).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Lesy SR, š. p., OZ Levice, LS Pukanec, Čierne blato č. 57, 935 05 Pukanec, tel. 036 / 6393 102

Poznámka: Informačné panely sú trojjazyčné – okrem slovenčiny sú v maďarčine a angličtine –, čo súvisí s tým, že boli obnovené v rámci cezhraničného projektu „Spoločné napomáhanie prirodzeným lesom" (SK-HU For Forests II) v rámci programu Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko 2014 – 2020.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Počúvadlianske Jazero. Časť mesta Banská Štiavnica, ležiaca asi 8 km od jeho centra v okolí **Počúvadlianskeho jazera** (heslo nižšie) v Štiavnických vrchoch, s významnou rekreačnou funkciou. Svojou polohou bezprostredne pod najvyšším vrchom Štiavnických vrchov, Sitnom (1 009 m n. m.), a pri horskom jazere je neustále sa rozvíjajúcim letným aj zimným rekreačným strediskom. Okrem chát, penziónov a reštaurácií je miestom kultúrno-spoločenských podujatí v prírode a východiskom početných turistických trás včítane viacerých náučných chodníkov. Neďaleko juhovýchodného okraja jazera stoja dva pamätníky hrdinom Povstania a obetiam z partizánskeho oddielu Sitno, zajatým v novembri 1944 v Počúvadlianskom mlyne.

Počúvadlianske jazero. Umelá vodná nádrž, zvaná aj **Tajch Počúvadlo**, južne od Banskej Štiavnice v centre Štiavnických vrchov v nadmorskej výške 680 m na západnom úpätí Sitna (1 009 m n. m.) vybudovaná v roku 1775 ako jedna z viac ako 50 ďalších nádrží v rámci vodohospodárskeho systému pre banskú činnosť v regióne Banskej Štiavnice (viac v hesle **Banskoštiavnická vodohospodárska sústava** > ŠB-08 Piargsky vodohospodársky chodník). Patrí medzi najväčšie (12 ha) a najchladnejšie jazerá Štiavnických vrchov, dosahuje hĺbku 11 m. Zvláštnosťou je, že ho ohraničuje až päť hrádzí, keďže vzniklo v sedle na rozvodí Klastavského potoka a Jabloňovky (a blízko ďalších rozvodí: Richnavy, Štiavnice a Ilijského potoka). Má tiež najrozsiahlejší systém zberných jarkov – Tatársky jarok (dlhý 4 080 m), Dolný Počúvadliansky jarok (1 700 m), Horný Počúvadliansky jarok (3 080 m), Sitniansky jarok (4 630 m) a Počúvadliansky jarok (1 247 m). Skupina tajchov oblasti Počúvadla slúžila na pohon stúp a obilných mlynov v území Dekýša, Piargu (dnes Štiavnické Bane) a Štefultova. Ako jeden z 26 v súčasnosti (2021) funkčných štiavnických tajchov je centrom rekreačnej osady celoslovenského významu (> heslo **Počúvadlianske Jazero**). Jeho vody odvádza k juhu do Štiavnice Klastavský potok, a to prostredníctvom krátkeho dolného toku Belujského potoka, do ktorého ústi pri Šipiciach.

Počúvadlo. Maličká obec v južnej časti Štiavnických vrchov južne od Banskej Štiavnice a 6 km južne od Počúvadlianskeho jazera v zvlnenom horskom území, obkolesená vrchmi s výškou 600 – 723 m n. m. (Skalka). Stojí v nej klasicistický evanjelický kostol z roku 1771 s trojstrannou maľovanou

barokovou emporou z druhej polovice 18. storočia. Obec zohrala významnú úlohu v odbojovom hnutí v rokoch 1944 – 1945, najmä skupiny Sitno Ladislava Exnára. Necelé 2 km juhovýchodne od obce je pri Klastavskom potoku, vytekajúcom z Počúvadlianskeho jazera, ruina Počúvadlianskeho mlyna (zastávka náučného chodníka Po stopách predkov).

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Štiavnické vrchy. Chránené územie vyhlásené v roku 1979 na takmer celom území Štiavnických vrchov s výnimkou niekoľkých ich okrajových častí. Pohorie, budované vulkanitmi a andezitovým vrcholom Sitna dosahujúce výšku 1 009 m n. m., leží na rozhraní dvoch klimatických typov a prenikajú doň od juhu teplomilné a od severu karpatské horské prvky flóry a fauny. Fytogeograficky územie patrí do obvodu predkarpatskej flóry. Severnú hranicu svojho rozšírenia tu dosahuje napr. dub cerový a javor tatársky, na výslnných lokalitách s plytkou skeletovitou pôdou rastú xerotermy, ako kostrava valeská, kavyľ vláskatý či kukučka vencová. Veľkú časť územia CHKO zaberajú lesy (65 %), ktoré sú druhovým zložením najmä v centrálnej časti vplyvom stáročnej banskej a hutníckej činnosti po totálnom odlesnení nepôvodné, tvorené smrekovými monokultúrami. Lokálne sú vo vyšších polohách bučiny s jedľou a umelo vysadzovaným smrekom a na skeletnatých pôdach lipovo-javorovo-jaseňové sutinové lesy. Na karbonátové podložie v okolí Sklených Teplíc sa viaže výskyt tisu. Zo živočíšstva sú zastúpené o. i.: orol krikľavý, myšiak hôrny, rys, mačka divá, medveď hnedý, vydra riečna, vidlochvost feniklový a ovocný, žije tu tiež vzácna modlivka zelená, roháč obyčajný a fúzač alpský. V opustených banských dielach sa vyskytuje niekoľko druhov netopierov (podkovár veľký, p. malý, netopier obyčajný…). Lokálnymi zvláštnosťami lesov sú hojné prímesi cudzokrajných drevín, súvisiace s pôsobením lesníckej katedry od roku 1807 – súčasti Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. K svojrázu územia CHKO významne prispievajú historické banské diela, a to najmä vodné nádrže – tajchy –, budované v minulých storočiach ako zdroj energie i úžitkovej vody pre banícke účely, ktoré spolu s napájacími a náhonovými jarkami a ďalšími zariadeniami tvoria unikátny vodohospodársky systém. V hraniciach CHKO leží viacero území európskeho významu (súčasti sústavy Natura 2000), z ktorých najrozsiahlejšími sú Hodrušská hornatina, Suť a Skalka.

Názvy informačných panelov

1. SK-HU For Forests II (*úvodný informačný panel o projekte Interreg)*
2. Lesy Slovenskej republiky, š. p.
3. Zmena štruktúry porastu – prebudova
4. Lesnícke práce – prírode blízke koncepcie
5. Ekológia a ochrana lesa
6. Prírode blízke hospodárenie v lesoch SR
7. Les – súčasť životného prostredia

Žiaden informačný panel v teréne nie je označený názvom náučného chodníka. Ten je zmienený len v texte na prvom (úvodnom) paneli. Panely v teréne nie sú číslované.

Zmena štruktúry porastu – prebudova
Az erdőszerkezet megváltoztatása – Újjáépítés
Changing the forest structure – Rebuilding

